

DREPTURILE VICTIMEI

T R A F I C U L U I

DE FIINȚE UMANE

Chișinău 2011

DREPTURILE VICTIMEI

T R A F I C U L U I DE FIINȚE UMANE

Chișinău 2011

Ediția a IV-a

Prezenta ediție a broșurii “*Drepturile victimei traficului de ființe umane*” a fost publicată în cadrul proiectului “Asistența Juridică acordată victimelor traficului de ființe umane”, finanțat de ODIHR/OSCE.

Autor: *Daniela ORTNER*

Design & machetare: *Ion AXENTI, 2011*

Această publicație a fost finanțată de OSCE/ODIHR

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	4
INTRODUCERE	5
Capitolul 1. CUM ARE LOC TRAFICAREA FIINȚEI UMANE?	7
§ 1. Recrutarea	7
§ 2. Transportarea	8
§ 3. Exploatarea.....	9
Capitolul 2. INDICATORI AI TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE.....	10
§ 1. Indicatori ai traficului în scopul muncii forțate	10
§ 2. Indicatori ai traficului în scopul exploatarii sexuale	12
Capitolul 3. INSTRUMENTE JURIDICE DIN DOMENIUL TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE	15
Capitolul 4. DREPTURILE VICTIMEI TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE	17
§ 1. Drepturi fundamentale.....	17
§ 2. Drepturi specifice victimelor traficului de ființe umane	20
1. Dreptul la repatriere	20
2. Dreptul la informare	25
3. Dreptul la cazare în centre specializate	26
4. Dreptul la asistență.....	29
5. Dreptul de a depune cerere împotriva traficantului	31
6. Dreptul la protejarea identității și vieții private.....	33
7. Dreptul la schimbarea identității	35
8. Dreptul la protecție	36
9. Dreptul la repararea prejudiciului în condițiile legii	43
10. Eliberarea de răspundere a victimei traficului de ființe umane (<i>clauza de impunitate</i>).....	45
11. Dreptul de a cere interzicerea presei și a publicului în sala de judecată	46
12. Dreptul de a nu colabora cu organul de urmărire penală.....	47
BIBLIOGRAFIE:.....	48

CUVÂNT ÎNAINTE

Traficul de ființe umane este unul dintre cele mai răspândite fenomene criminogene ale secolului XXI, aducând o gravă atingere drepturilor omului și marcând pe termen lung viața victimelor și a celor din jurul lor.

Din lipsă de informare, dar și din diverse motive social-economice, aceste persoane acceptă ofertele înșelătoare ale traficantilor și sfârșesc prin a fi supuse exploatării sexuale, prin muncă forțată, cerșetorie sau le sunt prelevate organele și țesuturile.

Această broșură se adresează personalului specializat care lucrează cu această categorie de persoane (asistenți sociali, consilieri juridici, psihologi, reprezentanți ai sindicatelor/patronatelor, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale), dar și victimelor traficului de ființe umane, femei sau bărbați. Scopul acesteia este de a aduce la cunoștința persoanelor vizate drepturile de care pot beneficia victimele traficului de ființe umane. Importanța broșurii rezidă în acordarea unei educații juridice elementare victimelor și încurajarea acestora de a accesa serviciile destinate lor.

Broșura enumără și explică într-o manieră simplă și clară drepturile victimelor traficate. După fiecare drept explicat, cititorii vor putea găsi adresele organizațiilor/instituțiilor unde se pot adresa sau readresa victimele pentru a beneficia de drepturile și serviciile prevăzute de lege.

Broșura se află la cea de-a patra ediție, fiind revizuită și îmbunătățită. În comparație cu edițiile precedente, broșura conține o scurtă introducere despre etapele de traficare, lista instrumentelor juridice internaționale în domeniul anti-trafic la care Moldova este parte, precum și actele legislative/normative naționale din domeniu. Pe lângă aceste adăugiri, broșura a fost structurată în așa fel, încât utilizarea să fie mai ușoară. Astfel, după fiecare drept explicat urmează imediat sursa legală.

INTRODUCERE

Fenomenul traficului de ființe umane nu este unul nou. Dezbateri cu privire la acesta au apărut încă în secolul XIX, fiind cunoscut sub denumirea de „sclavia albă”.

În 1904, douăsprezece¹ state au convenit la Paris asupra primei Convenții² împotriva sclaviei albe. Aceasta avea drept obiectiv combaterea procurării abuzive a fetelor și femeilor pentru utilizarea în scopuri imorale peste hotare. Mai târziu, Convenția a inclus și conceptul de trafic de ființe umane în cadrul frontierelor naționale, iar mai apoi a traficului de băieți. În 1933, a fost elaborată o altă Convenție numită „Convenția cu privire la Suprimarea Traficului de Femei majore”. În 1949, Convenția Națiunilor Unite pentru Suprimarea Traficului de Persoane și a exploatării prostituării altora” a înlocuit toate convențiile anterioare. În perioada postbelică, subiectul traficului de ființe umane a dispărut de pe agenda internațională și a apărut abia în anii '90, când la Conferința Mondială a Drepturilor Omului din Viena din 1993, s-a pus problema migrației din Europa de Est și din Balcani și implicit și a traficului de ființe umane.

În 2000, prin Protocolul de la Palermo, comunitatea internațională a căzut de acord cu privire definiția traficului de ființe umane. Definiția pe care o oferă Protocolul de la Palermo a fost preluată aproape în totalitate de Codul Penal al Republicii Moldova și este inclusă la art.165(1), care are următorul conținut:

Recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane, cu sau fără consimțământul acesteia, în scop de exploatare sexuală comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forțate, pentru cerșetorie, în sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor sau țesuturilor, săvârșită prin:

- a) amenințare cu aplicarea sau aplicarea violenței fizice sau psihice nepericuloase pentru viața și sănătatea persoanei, inclusiv prin răpire, prin confiscare a documentelor și prin servitute, în scopul întoarcerii unei datorii a cărei mărime nu este stabilită în mod rezonabil, precum și prin amenințare cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei victimei sau altor persoane atât fizice, cât și juridice;
- b) înșelăciune;

¹ Franța, Germania, Marea Briatanie, Italia, Rusia, Suedia-Norvegia, Danemarca, Olanda, Spania, Portugalia, Elveția

² Convenția Internațională în vederea suprimării comerțului de sclavie albă

- c) abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, dare sau primire a unor plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 5000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.

TRAFICAREA FIINȚEI UMANE?

Pentru a înțelege mai bine ce este traficul de ființe umane și pentru a facilita autoidentificarea victimelor, vom explica mai pe larg etapele acestei infracțiuni. O înțelegere mai bună a fenomenului va conduce la o înțelegere mai bună a statutului special și a drepturilor victimelor.

Traficul de ființe umane nu este o activitate spontană și sporadică, ci una foarte bine organizată. Deși procesul de traficare diferă de la caz la caz, în funcție de nivelul de organizare a activității criminale, de permisivitatea cadrului legislativ, de premisele locale care favorizează infracțiunea, acesta va cuprinde mereu trei etape.

Cele trei etape ale traficului sunt:

1. **Recrutarea** potențialelor victime
2. **Transportarea (transferul)** victimelor la locul exploatării
3. **Recepția victimelor (adăpostirea, primirea) și exploatarea** acestora prin diverse metode și în domenii diferite

Fiecare etapă este însoțită de o serie de acțiuni care determină dependența victimei de traficant și contribuie la realizarea procesului de traficare.

§ 1. Recrutarea

Recrutarea este prima etapă a procesului de trafic, indispensabilă pentru realizarea celorlalte două. Formele de recrutare pot fi clasificate în trei categorii, în funcție de modalitatea de înșelăciune utilizată: a) recrutare prin înșelăciune totală; b) recrutare prin înșelăciune parțială; c) recrutare forțată.

Prima formă de recrutare se referă la cazurile când persoanei i se face o promisiune falsă de angajare în câmpul muncii sau o promisiune falsă de căsătorie. Persoana recrutată este convinsă că va lucra într-un anumit domeniu, însă este plasată forțat în alt gen de activitate.

A doua formă de recrutare, de obicei, cuprinde cazurile când persoana, deși cunoaște specificul activității pe care îl va îndeplini, este înșelată cu privire la condițiile în care va desfășura activitatea respectivă.

Recrutarea forțată include cazurile de răpire, atunci când victima nu își poate exprima voința în nici un fel.

Recrutarea poate fi realizată de indivizi necunoscuți, fie de persoane care sunt prieteni, membri ai familiei victimei, prin anunțuri publicate în mass-media, sau chiar prin intermediari legali, cum ar fi firmele turistice, agențiile private de angajare peste hotare, agențiile de mariaj sau care oferă oportunități de studii peste hotare.

Cazurile de trafic analizate arată că procesul de recrutare poate avea loc atât în țara de origine a victimei, cât și în țara de destinație. Cel mai adesea este utilizată recrutarea în statul de origine și apoi transportarea victimei în alt stat, pentru a fi exploatată. Sunt cazuri când victima este recrutată în statul de origine și exploatată tot în statul de origine, însă în altă localitate. Există cazuri când migrații care au ajuns în statul de destinație pe cont propriu ajung victime ale traficului din cauza vulnerabilității datorate statutului lor nereglementat. Aceștia sunt traficați fie în statul de destinație, fie sunt transportați de către traficanți în alte state.

Indiferent de metodele de recrutare, victimele nu știu căror riscuri vor fi supuse, în ce condiții vor lucra, plățile pe care le vor primi, precum nici faptul că actele sau documentele lor de călătorie vor fi confiscate de către traficanți, iar libertatea de circulație va fi limitată. Ele nu cunosc căror violențe vor fi supuse și nici consecințele unor asemenea experiențe.

§ 2. Transportarea

Transportarea este a doua fază a procesului traficului și se produce pe rute determinate de factorul cerere-ofertă. Victimele vor fi direcționate spre state unde există cerere pentru serviciile lor și unde prețul acestora este înalt. Astfel, circulația se va realiza pe vectorul state mai puțin dezvoltate – state înalt dezvoltate. Dar aceasta nu este o regulă. Rute specifice pot apărea ca urmare a dislocării trupelor de menținere a păcii în diverse regiuni, așa cum s-a întâmplat în cazul Balcanilor.

Transportarea victimelor traficului poate avea loc în cadrul statului unde victima a fost recrutată sau în afara hotarelor acestui stat. Victimele pot fi adăpostite și chiar exploatate în țara de origine, înainte de a fi trecute

peste hotarele acesteia. Înainte de a ajunge la destinația finală, victimele pot fi transportate printr-o serie de state de tranzit, pe teritoriul cărora pot fi de asemenea exploatare. Pe parcursul transportării, victimele sunt supuse abuzului psihologic, fizic și pot fi vândute de câteva ori.

Victimele pot fi transportate cu mijloace de transport private sau publice. Intrarea victimelor în statul de exploatare poate fi legală sau ilegală. Adeseori, acestora li se înmânează de către traficanții documente și vize false. Sunt multiple și cazurile când victimele intră în statul de destinație cu acte în regulă. Victimele pot călători împreună cu alte victime sau pot face parte din grupuri de migranți nereglementați. Documentele victimelor sunt deținute de traficanți, cu excepția momentului când sunt verificate de poliția de frontieră.

§ 3. Exploatarea

Exploatarea este elementul de bază a traficului. Traficanții recrutează și transportă victimele în scopul exploatării și obținerii de profituri. Exploatarea victimei începe fie în statul de tranzit, fie în scurt timp de la sosirea acesteia în statul de destinație.

Una dintre cele mai cunoscute forme de exploatare este exploatarea în scopuri sexuale. Cu toate acestea, sunt în creștere cazurile de exploatare a muncii forțate în diverse sectoare ale economiei: sex comercial (servicii de escortă și companie, bordeluri, apartamente etc.), agricultură și alimentație, industria construcțiilor, hoteluri, restaurante, servicii de menaj, textile etc.³, dar și cerșit.

³ ILO (2005), O alianță globală împotriva muncii forțate, Geneva, pag. 47

Capitolul 2.

INDICATORI AI TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

Pentru identificarea mai ușoară a infracțiunii traficului de ființe umane, Organizația Internațională a Muncii propune o serie de indicatori. Acești indicatori sau semne ale traficului pot ajuta atât personalul care lucrează cu victimele, cât și victimele să-și dea seama că acestea au fost supuse traficului de persoane în scopul exploatarei sexuale, fie în scopul muncii forțate. Indicatorii sunt diferențiați în funcție de scopul exploatării. Mai jos, prezentăm acești indicatori, așa cum au fost elaborați de Organizația Internațională a Muncii.

§ 1. Indicatori ai traficului în scopul muncii forțate

Indicatori ai recrutării prin înșelăciune:

- Victima este înșelată cu privire la locul muncii, caracterul muncii și angajator
- Victima este înșelată cu privire la condițiile de muncă
- Victima este înșelată cu privire la conținutul sau legalitatea contractului de muncă
- Victima este înșelată cu privire la condițiile de trai și cazare
- Victima este înșelată cu privire la documentele legale sau obținerea statutului de migrant legal
- Victima este înșelată cu privire la condițiile de recrutare și călătorie
- Victima este înșelată cu privire la salariu/câștiguri
- Victima este înșelată prin false promisiuni de căsătorie sau adopție

Indicatori ai recrutării forțate:

- Aplicarea unor măsuri de violență asupra victimei
- Victima este rapită, adoptată forțat sau vândută
- Căsătorie forțată
- Confiscarea documentelor
- Dependența cauzată de datorii
- Izolarea, sechestrarea și supravegherea victimei
- Amenințarea cu denunțarea la autorități

- Amenințarea cu violență asupra victimei
- Amenințarea de a divulga familiei și comunității tipul de muncă a victimei
- Violență aplicată familiei
- Reținerea banilor

Indicatori ai recrutării prin abuz de poziție de vulnerabilitate:

- Abuz față de situația familială dificilă
- Abuz față de statutul ilegal al victimei
- Abuz față de lipsa de educație
- Abuz față de lipsa de informare
- Controlul exercitat de exploatatori
- Informații false cu privire la legislație și atitudinea autorităților
- Informații false cu privire la succesul altor migranți
- Situația familială sau personală
- Dependența emoțională/psihică
- Relația cu autoritățile/statutul victimei

Indicatori ai exploatării:

- Ore și zile de muncă excesive
- Condiții rele de trai
- Condiții de muncă periculoase
- Salariu scăzut sau lipsa salariului
- Nerespectarea prevederilor din domeniul muncii sau lipsa contractului de muncă
- Lipsa protecției sociale
- Condiții foarte rele de muncă
- Manipularea lucratorului în privința salariului

Indicatori ai coerciției/forțării în țara de destinație:

- Confiscarea documentelor
- Dependența cauzată de datorii
- Izolarea, sechestrarea sau supravegherea victimei
- Violența aplicată victimei

- Forțarea victimei de a săvârși activități ilicite
- Forțarea victimei de a presta anumite servicii, anumitor clienți
- Forțarea victimei de a acționa împotriva altor victime
- Forțarea victimei de a minți familiei, autorităților
- Amenințarea cu denunțare către autorități
- Amenințarea cu aplicarea unor condiții de muncă mai rele
- Amenințarea cu violență aplicată victimei
- Violența aplicată familiei (amenintare sau violență efectivă)
- Reținerea salariului
- Victima se află sub o puternică influență a traficantului

Indicatori ai abuzului față de poziția de vulnerabilitate în statul de destinație:

- Dependența de exploatator
- Dificultatea de a trăi într-o arie necunoscută
- Motive economice
- Situația familială
- Relația cu autoritățile/statutul victimei

§ 2. Indicatori ai traficului în scopul exploatarei sexuale

Indicatori ai recrutării prin înșelăciune:

- Victima este înșelată cu privire la caracterul muncii sau locație,
- Victima este înșelată cu privire la condițiile de prostituare
- Victima este înșelată cu privire la conținutul sau legalitatea contractului de muncă
- Victima este înșelată cu privire la condițiile de reunificare a familiei
- Victima este înșelată cu privire la condițiile de trai și cazare
- Victima este înșelată cu privire la documentele legale sau obținerea statutului de migrant legal
- Victima este înșelată cu privire la condițiile de recrutare și călătorie
- Victima este înșelată cu privire la salariu/câștiguri
- Victima este înșelată prin false promisiuni de căsătorie sau adopție

Indicatori ai recrutării forțate:

- Victima este răpită, adoptată forțat sau vândută
- Dependența cauzată de datorii
- Amenințarea cu violența asupra victimei
- Violența aplicată victimei
- Confiscarea documentelor
- Izolarea, sechestrarea și supravegherea victimei
- Amenințarea cu denunțarea la autorități
- Amenințarea de a divulga familiei, comunității și publicului
- Violența aplicată familiei (efectivă sau amenințare)
- Reținerea banilor

Indicatori ai recrutării prin abuz de poziție de vulnerabilitate:

- Abuz față de situația familială dificilă
- Abuz față de statutul ilegal al victimei
- Abuz față de lipsa de educație
- Abuz față de lipsa de informare
- Controlul exercitat de exploatare
- Viața dificilă a victimei
- Dificultatea de a-și organiza călătoria
- Rațiuni economice
- Informații false cu privire la legislație și atitudinea autorităților
- Informații false cu privire la succesul altor migranți
- Situația familială
- Situația personală
- Contextul general
- Dependența emoțională/psihică
- Relația cu autoritățile/statutul victimei

Indicatori ai exploatareii:

- Condiții rele de trai
- Ore și zile excesive de muncă
- Condiții de muncă periculoase

- Salariu scăzut sau lipsa salariului
- Nerespectarea prevederilor din domeniul muncii sau lipsa contractului de muncă
- Lipsa protecției sociale
- Condiții foarte rele de muncă
- Manipularea lucrătorului în privința salariului

Indicatori ai coerciției/forțării în țara de destinație:

- Confiscarea documentelor
- Dependența cauzată de datorii
- Izolarea, sechestrarea sau supravegherea victimei
- Forțarea victimei de a presta anumite servicii, anumitor clienți
- Amenințarea cu violență aplicată victimei
- Violența aplicată victimei
- Forțarea victimei de a săvârși activități ilicite
- Forțarea victimei de a acționa împotriva altor victime
- Forțarea victimei de a minți familia, autorităților
- Amenințarea cu denunțarea către autorități
- Amenințarea cu aplicarea unor condiții de muncă mai rele
- Amenințarea de a divulga informații familiei, comunității sau publicului
- Violența aplicată familiei (amenințare sau violență efectivă)
- Reținerea salariului
- Victima se află sub o puternică influență a traficantului

Indicatori ai abuzului față de poziția de vulnerabilitate în statul de destinație

- Dependența de exploatatori
- Dificultatea de a trăi într-o arie necunoscută
- Motive economice
- Situația familială
- Caracterul personal al victimei
- Relația cu autoritățile/statutul victimei

Capitolul 3.

INSTRUMENTE JURIDICE DIN DOMENIUL TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

Înainte de a explica drepturile de care se bucură victimele traficului de ființe umane, vom trece în revistă instrumentele juridice internaționale la care țara noastră este parte și legislația Republicii Moldova în domeniul anti-trafic.

Instrumente juridice internaționale:

- Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 29 privind munca forțată sau obligatorie (1930);
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 105 Convenție privind abolirea muncii forțate (1957);
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 182 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor (1999);
- Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate (2000);
- Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor (2000);
- Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă (2000);
- Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (2005).

Legislația națională:

- Codul Penal al Republicii Moldova din 18.04.2002;
- Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, nr.241-XVI din 20 octombrie 2005;
- Legea nr. 242 din 24.09.2010 cu privire la taxele consulare;
- Legea nr. 200 din 16.07. 2010 cu privire la regimul juridic al străinilor;
- Hotărârea nr. 1362 din 29.11.2006 cu privire la aprobarea

Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane;

- Hotărârea nr. 257 din 05.12.2008 privind aprobarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane pe anii 2009–2011;
- Hotărârea nr. 847 din 11.07.2008 cu privire la crearea Centrului de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane;
- Hotărârea nr. 948 din 07.08.2008 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor și adulților – victime ale traficului de ființe umane, traficului ilegal de migranți, precum și a copiilor neînsoțiți;
- Hotărârea nr. 1512 din 31.12.2008 pentru aprobarea Programului național privind crearea sistemului integrat de servicii sociale pe anii 2008-2012;
- Hotărârea nr. 933 din 31.12.2009 cu privire la aprobarea Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015;
- Hotărârea nr. 746 din 18.08.2010 cu privire la aprobarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO actualizat;
- Hotărârea nr. 1170 din 21.12.2010 cu privire la aprobarea Planului specific adițional la Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pe anii 2010-2011;
- Hotărârea nr. 1212 din 27.12.2010 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2011-2013.

Capitolul 4.

DREPTURILE VICTIMEI

TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

Combaterea traficului de ființe umane nu se poate realiza fără a ține cont de drepturile victimelor. Din momentul identificării și până la reintegrarea acestora în societate, victimele vor parcurge o serie de etape, în care respectarea drepturilor acestora este esențială. Mai jos, vom explica aceste drepturi și vom oferi sursa legală care le garantează. O victimă bine informată cu privire la drepturile sale se poate proteja mai bine de eventualele riscuri și se poate integra mai bine în societate după experiența de trafic.

§ 1. Drepturi fundamentale

Pe lângă faptul că au statut de victimă, persoanele traficate sunt ființe umane care se bucură de drepturile fundamentale ale omului, proclamate de Declarația Universală a Drepturilor Omului, de Constituția Republicii Moldova, precum și alte instrumente juridice.

Declarația Universală a Drepturilor (1948)

- Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale. **(Articolul 3);**
- Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în robie; sclavia și traficul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor. **(Articolul 4);**
- Nimeni nu va fi supus la tortură, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante. **(Articolul 5);**
- Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare. **(Articolul 7);**
- Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege. **(Articolul 8);**
- (1) Orice persoană are dreptul să circule liber și să-și aleagă reședința în interiorul unui stat. (2) Orice persoană are dreptul să părăsească orice țară, inclusiv țara sa, și de a reveni în țara sa. **(Articolul 13);**

- Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotire împotriva șomajului. (2) Toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală. (3) Orice om care muncește are dreptul la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure lui precum și familiei sale o existență conformă cu demnitatea umană și completată, dacă este cazul, cu alte mijloace de protecție socială. (4) Orice persoană are dreptul să întemeieze cu alte persoane sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale. **(Articolul 23);**
- Orice persoană are dreptul la odihnă și la timp liber și îndeosebi la o limitare rezonabilă a timpului de muncă, precum și la concedii periodice plătite. **(Articolul 24).**

Constituția Republicii Moldova (1994)

Accesul liber la justiție

Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție **(Articolul 20)**

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. **(Articolul 23)**

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

(3) Pedepsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat decât numai pentru acte săvârșite în timp de război sau de pericol iminent de război și numai în condițiile legii.

[Alin.3 art.24 în redacția Legii nr.351-XV din 12.07.2001] **(Articolul 24)**

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege. (**Articolul 26**)

Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii. (**Articolul 34**)

Dreptul la ocrotirea sănătății

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit.

(3) Structura sistemului național de ocrotire a sănătății și mijloacele de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii organice. (**Articolul 36**)

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata săptămânii de muncă este de cel mult 40 de ore.

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate. (**Articolul 43**)

Interzicerea muncii forțate

(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

- a) serviciul cu caracter militar sau activitățile desfășurate în locul acestuia de cei care, potrivit legii, nu satisfac serviciul militar obligatoriu;
- b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;
- c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale, stabilite de lege. **(Articolul 44)**

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor. **(Articolul 47)**

§ 2. Drepturi specifice victimelor traficului de ființe umane

1. Dreptul la repatriere

Orice cetățean al Republicii Moldova sau apatrid⁴ cu domiciliul stabilit în Republica Moldova care a fost traficat într-un stat străin are dreptul să fie adus acasă pe seama cheltuielilor statului, fără întârziere nejustificată și prin asigurarea securității personale. Autoritățile responsabile pentru repatrierea victimei sunt Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene prin misiunile diplomatice sau consulare din statul de destinație și Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei. În cazurile în care există un pericol la adresa victimei, Ministerul Afacerilor Interne va delega un polițist pentru a însoți victima pe durata călătoriei.

Procedura de repatriere se va iniția doar dacă persoana traficată este de acord cu acest lucru. Declarația de acord va fi dată în scris. Din momentul în care victima și-a dat acordul de a fi repatriată, misiunile diplomatice vor face demersuri către autoritățile statului de destinație pentru a asigura protecția și asistența corespunzătoare. Misiunile diplomatice/consulare vor elibera gratuit documentele necesare pentru călătorie/repatriere, deoarece persoanele traficate sunt scutite de plata taxelor consulare. În cazul apariției unor dificultăți, misiunile diplomatice/consulare vor încerca să remedieze obstacolele și să faciliteze repatrierea.

⁴ Persoană care nu deține cetățenia niciunui stat.

Pe durata procedurii de repatriere victimei i se vor comunica toate informațiile necesare cu privire la drepturile sale, la serviciile de care poate beneficia etc. În cadrul procedurii de repatriere, victimei i se asigură confidențialitatea cu privire la identitatea sa, iar datele personale vor fi procesate cu acordul său.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 19. Repatrierea victimelor traficului de ființe umane

1) Republica Moldova contribuie la repatrierea și primirea fără întârzieri nejustificate, ținând cont de necesitatea asigurării securității lor, a victimelor traficului de ființe umane cetățeni ai săi și apatrizi care aveau dreptul de a locui permanent în Republica Moldova la momentul intrării pe teritoriul unui alt stat.

[...]

3) În scopul facilitării repatrierii victimei traficului de ființe umane care are cetățenia Republicii Moldova sau care avea dreptul de a locui permanent în Republica Moldova la momentul intrării în țara de destinație, dar care nu posedă documentele necesare, autoritățile competente ale Republicii Moldova, la solicitarea țării de destinație, eliberează documentele de călătorie sau orice alt act necesar repatrierii.

Articolul 22. Atribuțiile misiunilor diplomatice și ale oficiilor consulare ale Republicii Moldova în acordarea de protecție și asistență victimelor traficului de ființe umane.

1) Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova au următoarele atribuții:

- a) desfășoară activități de protecție a drepturilor și intereselor cetățenilor Republicii Moldova care au devenit victime ale traficului de ființe umane în țara de reședință sau în țările unde au misiuni acreditate, contribuie la repatrierea acestora în conformitate cu legislația Republicii Moldova și cu legislația țării de reședință;
- b) eliberează cu titlu gratuit, în termene restrânse, în comun cu subdiviziunile Ministerului Dezvoltării Informaționale, documente sau orice alte acte necesare repatrierii în Republica Moldova a cetățenilor Republicii Moldova care au devenit victime ale traficului de ființe umane, în cazul pierderii sau imposibilității ridicării de la traficantii de ființe umane a actelor de identitate;

- c) difuzează către cei interesați materiale informative privind drepturile victimelor traficului de ființe umane potrivit legislației Republicii Moldova și legislației statului de reședință;

2) Șefii misiunilor diplomatice și ai oficiilor consulare vor desemna un diplomat din cadrul lor ca responsabil de aplicarea procedurii de repatriere a cetățenilor moldoveni victime ale traficului de ființe umane, de protecția și asistența acestora pe durata șederii lor în țara de tranzit sau destinație, precum și de cooperarea în acest domeniu cu autoritățile administrației publice și organizațiile din Republica Moldova.

Hotărârea nr. 948 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor și adulților – victime ale traficului de ființe umane, traficului ilegal de migranți, precum și a copiilor ne însoțiți, 2008

6. Procedurile de repatriere se inițiază doar după ce autoritățile competente se asigură de faptul că opinia persoanei privind repatrierea ei este luată în considerare.

11. Persoanele se va oferi în limba sa maternă sau în oricare limbă pe care o cunoaște, luând în considerare nivelul ei de înțelegere, toată informația relevantă ce ține de drepturi, serviciile disponibile, mijloacele de comunicare, de identificare a familiei, de căutare a unei instituții de protecție și alte informații privind situația din țara de origine.

12. Orice informație privind identitatea persoanei va fi examinată de către instituțiile competente, cu respectarea principiului de confidențialitate, pentru a evita stigmatizarea și punerea în pericol a persoanei și a rudelor acesteia.

14. Datele personale vor fi procesate (compilate, înregistrate, stocate, corectate, șterse și transmise) cu consimțământul persoanelor menționate la punctul 2 al prezentului Regulament, sau după caz reprezentanților lor legali, respectând dreptul la viața privată și la identitate. Persoana are dreptul să cunoască ce instituție deține informația despre ea și să obțină o copie a informației respective.

25. Misiunile diplomatice și consulare sunt responsabile pentru adresarea demersurilor către autoritățile țării pe teritoriul căreia a fost depistată vreo persoană din cele specificate la punctul 2 al prezentului Regulament și intervin pe lângă autoritățile acestei țări în vederea obținerii măsurilor de protecție și asistență adecvate până la momentul repatrierii.

51. Misiunile diplomatice și consulare eliberează persoanei care face obiectul repatrierii documentele necesare în termen de 3 zile.

52. Misiunile diplomatice și consulare și consulii onorifici ai Republicii Moldova într-o țară terță vor acorda asistență pentru facilitarea permisiunii de tranzit și pentru eliberarea documentelor de călătorie în vederea repatrierii persoanei respective.

55. Dacă, în urma evaluării riscului și securității, se stabilește că există un pericol iminent pentru viața și sănătatea persoanei ce urmează a fi repatriată, la solicitarea

Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, serviciul competent din cadrul Ministerului Afacerilor Interne desemnează unul sau mai mulți însoțitori polițiști care se vor deplasa în țara de destinație în scopul însoțirii persoanei pe tot parcursul călătoriei sau vor întâmpina persoana la punctul de trecere a frontierei în Republica Moldova, asigurând securitatea fizică a acesteia.

Legea nr. 242 cu privire la taxele consulare, 2010

Articolul 8.

Serviciile scutite de taxă consulară [...]

(1) Taxa consulară nu se încasează: [...]

p) la prestarea de servicii consulare persoanelor identificate drept victime ale traficului de ființe umane în conformitate cu legislația în vigoare.

Unde se poate adresa victima:

Misiunea diplomatică și oficiul consular al Republicii Moldova din statul unde victima a fost traficată.

1. Ambasada RM în Austria; 1030 Vienna, str. Löwengasse 47/10; tel. (+431) 9611030;
2. Ambasada RM în Azerbaidjan; Baku AZ1073, Pr. Husein Djavid, cart. 520, bl.12; tel. (+99412) 510 15 38; 403 52 91;
3. Ambasada RM în Belarusi; Minsk, str. Belorusskaia, 2; tel (+37517) 289 14 41;
4. Ambasada RM în Belgia; Bruxelles, 54 rue Tenbosch;
tel. (+322) 732 93 00; 732 96 59;
5. Ambasada RM în Bulgaria; 1142 Sofia, str. G.S. Rakovski, 152;
tel. (+3592) 935 6011;
6. Ambasada RM în China; Beijiung, Ta Yuan Office Building 2. 4. 2;
tel. (+8610) 65 32 54 94;
7. Ambasada RM în Grecia; 11524, Atena Nea Filofei, str. G. Bacu 20;
tel. (+30210) 699 03 72;
8. Ambasada RM în Franța; Paris, 1 Rue de Sfax, 16 arrondissement;
tel. (+331) 406 711 20;
9. Ambasada RM în Germania; Berlin, Gotlandstrasse 16; tel. (+4930) 44 65 29 70;
10. Ambasada RM în Israel; Tel - Aviv, str. Rembrandt 38;
tel. (+9723) 523 10 00; 523 20 00;
11. Ambasada RM în Italia; Roma, str. Via MonteBello 8; tel. (+3906) 474 02 10;

12. Ambasada RM în Polonia; Varșovia, str. Milobedzka 12; tel. (+4822) 646 20 99;
13. Ambasada RM în România; București, Aleea Alexandru 40; tel. (+4021) 230 04 74; 230 07 32;
14. Ambasada RM în Federația Rusă; Moscova, str. Kuznețkii Most 18, tel. (+7095) 924 53 53; 924 63 42;
15. Ambasada RM în Marea Britanie; London W42ST, 5 Dolphin Square Edensor Road Chiswick, tel. (+4420) 899 568 18;
16. Ambasada RM în Turcia; Ankara, Kaptanpaşa Soc. 49; tel. (+90312) 446 55 2717. Ambasada RM în Ungaria; Budapesta, Budafoki ut.9-11 str. Kazithy 17; tel. (+361) 209 11 91.

În cazul în care victima nu poate beneficia de asistența Ambasadei sau a Oficiului Consular al Republicii Moldova din țara în care a fost traficată, aceasta poate apela la ajutorul Misiunii Organizației pentru Migrație (OIM) din statul respectiv.

1. Misiunea OIM din Bosnia și Herțegovina; 71000 Sarajevo, str. Vilsonovo Setaliste 10, tel. (+387 33) 648 137; (+387 33) 648 150; (+387 33) 648 160; (+387 33) 648 162;
2. Misiunea OIM în Croația; 10000 Zagreb, Amruševa 10; tel. +385 1 4816-774;
3. Misiunea OIM în Irlanda; Dublin 1, str. 7 Hill Street; tel: +353 1 878 7900;
4. Misiunea OIM în Kazahstan; 480100 Almata, str. Abdullinykh, 56; tel. +7(3272) 582240;
5. Misiunea OIM în Olanda; 2501 Haga, Tel.: +31 70 31 81 500;
6. Misiunea OIM în Slovacia; 811 09 Bratislava, Grösslingova 4; tel. +421 2 5263 15 97, 5263 15 98; 040 11 Košice, Hlavná 68; +421 55 625 8662;
7. Misiunea OIM în Slovenia; 1000 Ljubljana, Trdinova 7, tel. +386 (0)1 434 73 51 +386 (0)1 434 73 52;
8. Misiunea OIM în Siria; Str. Masr, Al Rawda Ave, Abu Rummaneh, clădirea Azem & Hassibi; tel. +963 11 332 9384;
9. Misiunea OIM în Macedonia; Skopje, tel. +389 (2) 3088 100;

**Ministerul Muncii,
Protecției Sociale și Familiei**

MD-2009, Chișinău, Republica Moldova str. Vasile Alecsandri, 1
Tel: (+373) 22 26 93 01
Fax: (+373) 22 26 93 10
E-mail: secretariat@mmpsf.gov.md

Ministerul Afacerilor Interne (Centrul de Combatere a Traficului de Persoane)

MD-2009, Chișinău, Republica Moldova
str. Vasile Alecsandri, 1
Tel: 25-49-98
Fax:25-49-92 sau 28-83-68
E-mail: cctp@mail.md

2. Dreptul la informare

Informarea victimei cu privire la diverse aspecte ale experienței post-trafic este un drept al acesteia, dar totodată și o modalitate de a obține încrederea din partea ei. Astfel, persoana traficată va deveni mai cooperantă, mai deschisă și va înțelege mai bine ce are de făcut pentru a se reintegra cu succes în comunitatea din care provine.

Dreptul la informare există în etapa de repatriere, a asistenței victimei, a procesului penal și a reabilitării/reintegrării.

Victimele au dreptul de a fi informate de către autoritățile publice despre drepturile și obligațiile lor, despre serviciile de asistență de care pot beneficia (sociale, medicale, psihologice, juridice), despre modalitatea și condițiile de a obține protecție, despre etapele procedurii penale și ce presupune calitatea de victimă, despre faptul că nu sunt obligate să coopereze cu organele de poliție, despre nepedepsirea victimei pentru acțiunile săvârșite în perioada traficării, precum și orice alte informații importante pentru statutul său de victimă. În afara de aceasta, victima va primi copii de pe toate hotărârile judecătorești luate în privința ei.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 20. Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane

5) Autoritățile administrației publice competente sunt obligate să informeze victimele traficului de ființe umane despre drepturile lor, despre autoritățile, organizațiile și instituțiile cu funcții de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, de protecție a victimelor traficului.

Hotărârea nr. 948 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor și adulților – victime ale traficului de ființe umane, traficului ilegal de migranți, precum și a copiilor neînsoțiți, 2008

11. Persoanei i se va oferi în limba sa maternă sau în oricare limbă pe care o cunoaște, luând în considerare nivelul ei de înțelegere, toată informația relevantă ce ține de drepturi, serviciile disponibile, mijloacele de comunicare, de identificare a familiei, de căutare a unei instituții de protecție și alte informații privind situația din țara de origine.

Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, 2003

Articolul 58. Victima

(1) Se consideră victimă orice persoană fizică sau juridică căreia, prin infracțiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale.

[...]

(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi:

[...]

4) să ceară de la organul respectiv informații despre soluționarea cererii sale.

3. Dreptul la cazare în centre specializate

După repatriere, victima are dreptul să solicite cazare într-un centru de plasament, destinat acestei categorii de persoane. De obicei, victimele sunt cazate pe o perioadă care nu excede 30 de zile. Uneori, în cazuri serioase, când există pericole la adresa securității victimei, durata cazării poate fi și de 6 luni sau chiar mai mult. Dacă victima așteaptă un copil, aceasta va fi adăpostită pe o perioadă de până la un an. Perioada de ședere în centru poate fi prelungită la cererea instanței de judecată sau a organelor de urmărire penală, pe durata procesului penal. Perioada de ședere în centru poate fi prelungită chiar și după finalizarea procesului penal, dacă viața sau sănătatea victimei se află în pericol. Șederea va dura atâta timp cât va fi necesară și se va realiza la cererea procurorului.

Fiind cazate în aceste centre, victimele au dreptul să beneficieze de hrană, condiții de igienă personală, pază și protecție, asistență pentru contactarea rudelor.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 17. Centrele de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane

1) Centrele de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane (în continuare - centre) sunt instituții specializate care oferă condiții civilizate de cazare și de igienă personală, hrană, asistență juridică, socială, psihologică și medicală de urgență, pază și protecție, precum și asistență pentru contactarea rudelor.

[...]

3) Centrele acordă cazare victimelor traficului de ființe umane la cererea lor personală, pe o perioadă de cel mult 30 de zile.

- 4) Durata cazării prevăzute la alin.(3) poate fi prelungită:
- a) la solicitarea medicului, pe perioada tratamentului, dar nu mai mult de 6 luni;
 - b) la solicitarea organelor de urmărire penală sau a instanțelor judecătorești, pe perioada procesului penal, iar în cazul în care viața și sănătatea victimei sunt amenințate de un pericol real, durata cazării poate fi prelungită și după finalizarea procesului penal, pe o durată considerată necesară pentru protecția victimei, în baza unei sesizări din partea procurorului;
 - c) la cererea victimei traficului de ființe umane, cu indicarea motivației argumentate, pe o perioadă de cel mult 30 de zile.

[...]

9) Pentru asigurarea securității încăperilor în care sunt cazate victimele traficului de ființe umane, centrele vor beneficia de asistență gratuită a poliției.

Hotărârea nr. 1362 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane (2006)

10. Centrul oferă plasament separat pentru victimele traficului de ființe umane, adulți și copii.

11. Centrul acordă cazare victimelor traficului de ființe umane pentru o perioadă de până la 30 zile. Pentru protecția victimei, dacă este necesar, durata cazării poate fi prelungită până la 6 luni. Când viața și sănătatea victimei sunt amenințate de un pericol real, perioada cazării se prelungește pe o durată considerată necesară pentru protecția victimei.

12. Femeile gravide-victime ale traficului de ființe umane au dreptul de cazare în Centru pentru o perioadă de până la 12 luni.

13. Centrul are o capacitate maximă de 30 de locuri.

14. Centrul este amenajat conform standardelor de calitate, în corespundere cu particularitățile individuale și de vârstă ale beneficiarilor.

15. Centrul oferă următoarele servicii de asistență:

- cazare temporară securizată;
- alimentare;
- asistență medicală de urgență;
- consiliere psihosocială și juridică;
- asigurarea necesităților materiale de bază
(*obiecte de igienă personală, îmbrăcăminte, încălțăminte*);
- asistență la (re)integrare.

16. Asistența fiecărei victime se realizează pe baza planului individual de intervenție, elaborat de către asistentul social coordonator de caz din cadrul Centrului de reabilitare a victimelor traficului de ființe umane al Organizației Internaționale pentru Migrație Chișinău sau de specialistul coordonator al echipei multidisciplinare la nivel teritorial. Planul este coordonat cu toți membrii echipei multidisciplinare. La nivel teritorial, revizuirea planului individual de intervenție se realizează de către echipa multidisciplinară.

17. Centrul asigură servicii de (re)integrare a victimei în familie și în comunitate prin:

- pregătirea victimei pentru (re)integrarea în familia biologică/extinsă și în comunitate;
- lucrul cu familia victimei;
- (re)orientarea profesională;
- asistența la obținerea unei profesii muncitorești solicitată pe piața muncii;
- sprijinul la angajarea în câmpul muncii;
- monitorizarea și evaluarea situației pre- și post-integrare pentru o perioadă de un an (în cazuri excepționale este prelungită individual);
- accesul copiilor la serviciile educaționale din comunitate: școală, grădiniță etc.

Unde se poate adresa victima:

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

MD-2009, Chișinău, Republica Moldova

str. Vasile Alecsandri, 1

Tel: (+373) 22 26 93 01

Fax: (+373) 22 26 93 10

E-mail: secretariat@mmmpsf.gov.md

4. Dreptul la asistență

Asistența acordată victimei traficului de persoane este de mai multe feluri și în funcție de necesitățile acesteia. Distingem între asistență medicală, asistență psihologică, asistență legală/juridică, asistență socială, consiliere și orientare profesională.

Asistența juridică nu se reduce doar la consilierea victimei cu privire la drepturile și obligațiile sale în cadrul procesului penal, ci va include și reprezentarea legală în instanță. Victima are dreptul să fie însoțită de o persoană de încredere sau de avocatul său la depunerea tuturor cererilor, la audierile din cadrul urmăririi penale și la toate ședințele judiciare.

Agențiile pentru ocuparea forței de muncă acordă victimelor traficului de ființe umane servicii de mediere a muncii, de informare și consiliere profesională, de orientare și formare profesională, precum și de consultanță și asistență în inițierea activității de întreprinzător. Victimele pot urma cursuri de obținere a unei meserii, după care pot fi plasate în câmpul muncii de agențiile de ocupare a forței de muncă.

Reușita integrării victimei depinde, în mare măsură, de calitatea asistenței acordate. În funcție de necesitățile victimei, aceasta va fi referită de la un serviciu la altul. Acordarea serviciilor de protecție și de asistență nu este condiționată de dorința victimelor de a face declarații și de a participa la procesul de urmărire a traficantilor.

Serviciile sunt acordate în mod gratuit.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 16. Reabilitarea socială a victimelor traficului de ființe umane

Reabilitarea socială a victimelor traficului de ființe umane se efectuează pentru reintegrarea lor într-un mod de viață normal, incluzând acordarea de asistență juridică și materială, reabilitarea psihologică, medicală și profesională, angajarea în câmpul muncii și acordarea de spațiu pentru trai.

Articolul 18. Integrarea profesională a victimelor traficului de ființe umane

1) Integrarea profesională a victimelor traficului de ființe umane se realizează cu suportul agențiilor pentru ocuparea forței de muncă, în condițiile legislației în vigoare.

2) Agențiile pentru ocuparea forței de muncă acordă victimelor traficului de ființe umane cu prioritate servicii gratuite de mediere a muncii, de informare și consiliere profesională, de orientare și formare profesională, precum și de consultanță și asistență în inițierea într-o activitate de întreprinzător.

3) Victimele traficului de ființe umane sunt în drept să audieze un curs de pregătire profesională, finanțat din mijloacele fondului de șomaj.

4) Beneficiari ai serviciilor prevăzute la alin.(2) și (3) sunt victimele traficului de ființe umane care au atins vârsta de 16 ani.

Articolul 20. Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane

1) Victimelor traficului de ființe umane li se acordă asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială, prin acțiuni speciale medicale, psihologice, juridice și sociale.

2) Persoana prezumată a fi victimă a traficului de ființe umane se consideră vulnerabilă, beneficiind de pachetul minim de asistență socială și medicală asigurat de instituțiile Ministerului Sănătății și Protecției Sociale. Persoanele constatate drept victime ale acestui trafic sunt asigurate cu asistență gratuită în instituțiile medicale stabilite de Ministerul Sănătății și Protecției Sociale.

3) Statul, prin organele și organizațiile competente, întreprinde măsuri prompte și adecvate de identificare și referire a victimelor traficului de ființe umane la serviciile de protecție și asistență, acordându-le un răgaz de reflecție de 30 de zile. În această perioadă, este interzisă punerea în executare a oricărui ordin de expulzare emis împotriva acestor persoane.

4) Acordarea serviciilor de protecție și asistență nu este condiționată de dorința victimelor de a face declarații și de a participa la procesul de urmărire a traficantilor.

6) Victimelor traficului de ființe umane li se acordă protecție și asistență din partea autorităților administrației publice, Comitetului național, comisiilor teritoriale de combatere a traficului de ființe umane, în limitele competențelor acestora și în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte normative.

7) Organizațiile neguvernamentale cu atribuții în domeniu sunt în drept să acorde victimelor traficului de ființe umane protecție și asistență, inclusiv să apere interesele lor în cadrul procesului penal sau civil.

8) Ori de câte ori autoritatea competentă, organizația internațională sau neguvernamentală cu atribuții în domeniu au motive întemeiate de a crede că o persoană este victimă a traficului de ființe umane, îi vor acorda protecția și asistența prevăzute de lege.

Unde se poate adresa victima:

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

MD-2009, Chișinău, Republica Moldova

str. Vasile Alecsandri, 1

Tel: (+373) 22 26 93 01

Fax: (+373) 22 26 93 10

E-mail: secretariat@mmpsf.gov.md

Centrul pentru Prevenirea Traficului de Femei

Chișinău, Republica Moldova
str. București, 68
Tel.: (+373 22) 54 65 69; 27 54 62;
Fax: (+373 22) 54 65 44.
Web-site: www.antitraffic.md
E-mail: cptf@antitraffic.md

Agenția de Ocupare a Forței de Muncă

Chișinău, Republica Moldova
str. Vasile Alecsandri, 1
Tel: 08000-1000 Piața muncii
Web-site: www.anofm.md

5. Dreptul de a depune cerere împotriva traficantului

Victima are dreptul de a depune cerere la organul de urmărire penală împotriva persoanei care a traficat-o și să fie informată cu privire la soluționarea acesteia. În cazul în care s-a decis neînceperea urmăririi penale, victima poate ataca ordonanța de neîncepere a urmăririi penale, timp de 10 zile, din momentul primirii copiei de pe ordonanța respectivă. Victima poate fi însoțită de o persoană de încredere sau de avocatul său la depunerea tuturor cererilor, la audierile din cadrul urmăririi penale și la toate ședințele judiciare.

Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, 2003

Articolul 58. Victima

(1) Se consideră victimă orice persoană fizică sau juridică căreia, prin infracțiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale.

(2) Victima are dreptul ca cererea sa să fie înregistrată imediat în modul stabilit, să fie soluționată de organul de urmărire penală, iar după aceasta să fie informată despre rezultatele soluționării.

(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi:

- 1) să primească de la organul de urmărire penală certificat despre faptul că ea s-a adresat cu cerere sau o copie de pe procesul-verbal despre cererea orală;
- 2) să prezinte documente și obiecte pentru confirmarea cererii sale;
- 3) să se adreseze cu o cerere suplimentară;

- 4) să ceară de la organul respectiv informații despre soluționarea cererii sale;
- 5) să ceară de la organul de urmărire penală să fie recunoscută ca parte vătămată în cauza penală;
- 6) să depună cerere pentru a fi recunoscută ca parte civilă în procesul penal;
- 6¹) să se adreseze cu o cerere privind aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie;
- 7) să retragă cererea în cazurile prevăzute de lege;
- 8) să primească certificat despre înregistrarea cererii sale și începerea urmăririi penale sau copie de pe ordonanța de neîncepere a urmăririi penale;
- 9) să atace ordonanța de neîncepere a urmăririi penale în decurs de 10 zile din momentul primirii copiei de pe ordonanța respectivă și să ia cunoștință de materialele în baza cărora a fost emisă această ordonanță;
- 10) să fie apărată de acțiunile interzise de lege în modul prevăzut pentru apărarea persoanelor participante la procesul penal;
- 11) să fie asistată, la acțiunile procesuale efectuate cu participarea ei, de un apărător ales.

(4) Victima unei infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave contra persoanei, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi:

- 1) să fie consultată de un apărător avocat pe tot parcursul procesului penal ca și celelalte părți în proces;
- 2) să fie asistată de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat în cazul în care nu dispune de mijloace bănești pentru a plăti avocatul;
- 3) să fie însoțită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la ședințele închise;
- 4) să primească o hotărâre judecătorească despre compensarea materială pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune.

(5) Victima traficului de ființe umane beneficiază de dreptul la protecție de stat de îndată ce ea a fost identificată.

(6) În cazul în care în calitate de victimă este o întreprindere, instituție, organizație de stat, ea nu are dreptul să-și retragă cererea.

(7) Victima trebuie să fie prevenită în scris despre răspunderea penală pentru denunțare calomnioasă.

(8) Victima este obligată:

- 1) să se prezinte la citarea organului de urmărire penală sau a instanței judecătorești și să dea explicații la solicitarea acestor organe, cu excepția victimei traficului de ființe umane;

- 2) să prezinte, la solicitarea organului de urmărire penală, obiecte, documente și alte mijloace de probă de care dispune, precum și mostre pentru cercetare comparativă;
- 3) să accepte a fi supusă examenului medical, la cererea organului de urmărire penală, în cazul în care ea se plânge că i-a fost cauzat prejudiciu fizic;
- 4) să se supună dispozițiilor legitime ale reprezentantului organului care îi soluționează cererea sau ale președintelui ședinței de judecată;
- 5) să respecte ordinea stabilită în ședința de judecată și să nu părăsească sala de ședințe fără permisiunea președintelui ședinței.

(9) Victima are și alte drepturi și obligații prevăzute de prezentul cod.

(10) Victima beneficiază de drepturile sale și își exercită obligațiile personal sau, dacă legea permite, prin reprezentanți. În cazul în care victimă este un minor sau o persoană irresponsabilă, drepturile acesteia sunt exercitate de reprezentanții ei legali în modul prevăzut de prezentul cod.

(11) Victima este audiată în condițiile prevăzute pentru audierea martorului. Victima care face declarații calomnioase cu bună știință poartă răspundere penală conform prevederilor art.311 din Codul penal.

Unde se poate adresa victima

Centrul pentru Prevenirea Traficului de Femei

Chișinău, Republica Moldova

str. București, 68

Tel.: (+373 22) 54 65 69; 27 54 62;

Fax: (+373 22) 54 65 44.

Web-site: www.antitraffic.md

E-mail: cptf@antitraffic.md

6. Dreptul la protejare a identității și vieții private

Teama de intimidare și de represalii din partea traficantului, dar și frica de stigmatizare din partea comunității, în cazul în care s-ar afla despre experiența de trafic trăită, determină victimele să refuze colaborarea cu poliția sau să nu acceseze diverse servicii care le sunt garantate. De aceea, contactul cu victima trebuie să fie foarte discret, cu respectarea vieții private a acesteia și protejarea identității.

Reprezentanții autorităților publice, dar și ai organizațiilor neguvernamentale care referă victima la diverse servicii ar trebui să-și organizeze activitatea în așa fel, încât principiul confidențialității să fie asigurat. Această măsură contribuie la securitatea și integritatea fizică a victimei.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 21. Confidențialitatea vieții private a victimei traficului de ființe umane

1) Viața privată și identitatea victimei traficului de ființe umane sunt protejate. Înregistrarea, păstrarea și utilizarea informațiilor cu caracter personal privind victima traficului de ființe umane se efectuează cu respectarea regulilor speciale de confidențialitate, în scopul exercitării justiției și protecției victimei doar în perioada procesului penal.

2) Este interzisă răspândirea informațiilor despre viața privată și identitatea victimei traficului de ființe umane și despre condițiile în care a fost traficat.

3) Este interzisă răspândirea informațiilor despre măsurile de protecție de stat a victimelor traficului de ființe umane, despre persoanele care acordă astfel de protecție, precum și despre persoanele care acordă ajutor în combaterea traficului de ființe umane.

4) Respectarea confidențialității informației prevăzute la alin.(1)-(3) este o obligație a tuturor persoanelor, inclusiv a celor implicate în activități de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, de protecție și asistență a victimelor, din organele de drept, instanțele judecătorești, din centrele prevăzute la art.17, precum și a asistenților sociali.

6) Divulgarea informațiilor despre măsurile de siguranță și a datelor confidențiale despre victimele traficului de ființe umane, precum și divulgarea informațiilor despre urmărirea penală și măsurile de asigurare a securității aplicate față de participanții la procesul penal se pedepsesc în conformitate cu legislația penală și cea contravențională.

Hotărârea nr. 948 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor și adulților – victime ale traficului de ființe umane, traficului ilegal de migranți, precum și a copiilor neînsoțiți, 2008

12. Orice informație privind identitatea persoanei va fi examinată de către instituțiile competente, cu respectarea principiului de confidențialitate, pentru a evita stigmatizarea și punerea în pericol a persoanei și a rudelor acesteia.

14. Datele personale vor fi procesate (compilate, înregistrate, stocate, corectate, șterse și transmise) cu consimțământul persoanelor menționate la punctul 2 al prezentului Regulament, sau după caz reprezentanților lor legali, respectând dreptul la viața privată și la identitate. Persoana are dreptul să cunoască ce instituție deține informația despre ea și să obțină o copie a informației respective.

7. Dreptul la schimbarea identității

Victima are dreptul să-și modifice numele, prenumele, data și locul său de naștere. Schimbarea datelor personale este o măsură de protecție de care poate beneficia victima a cărei viață este în pericol. Schimbarea numelui este decisă de instanța de judecată la cererea victimei. Persoanele care divulgă identitatea reală a victimei sunt trase la răspundere potrivit legislației.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 21. Confidențialitatea vieții private a victimei traficului de ființe umane

5) În cazul în care viața și sănătatea victimei traficului de ființe umane sunt amenințate de un pericol real, aceștia i se asigură, la solicitarea sa, în temeiul unei hotărâri judecătorești, la demersul procurorului, al organului de urmărire penală, posibilitatea de a-și schimba numele, prenumele, data și locul nașterii, în condițiile Legii cu privire la actele stării civile și ale Legii privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal.

6) Divulgarea informațiilor despre măsurile de siguranță și a datelor confidențiale despre victimele traficului de ființe umane, precum și divulgarea informațiilor despre urmărirea penală și măsurile de asigurare a securității aplicate față de participanții la procesul penal se pedepsesc în conformitate cu legislația penală și cea contravențională.

Legea 105 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, 2008

Articolul 4. Protejarea informației

(1) Informația despre identitatea reală ori alte date privind persoana protejată se păstrează în condiții de maximă siguranță a confidențialității, în conformitate cu prezenta lege și cu art. 215 din Codul de procedură penală.

(2) Divulgarea informației despre persoana protejată se pedepsește potrivit legislației în vigoare. Persoanele care participă la programul de protecție semnează o declarație de confidențialitate în acest sens.

Articolul 18. Schimbarea identității, schimbarea înfățișării

(1) Schimbarea identității constă în schimbarea datelor personale și, după caz, în modificări de natură socială, juridică, etnică etc. Persoana protejată stabilește volumul schimbărilor în identitatea sa.

(2) Noua identitate nu poate avea nici o influență asupra statutului persoanei și nici asupra unor alte drepturi sociale, culturale și politice ale persoanei.

(3) După expirarea termenului de aplicare a măsurii de protecție, persoana poate reveni la vechea identitate sau poate păstra noua identitate.

(4) Persoana protejată nu-și poate restabili identitatea inițială dacă în noua sa identitate a influențat semnificativ statutul unui terț prin căsătorie, paternitate, maternitate etc.

(5) Schimbarea identității poate avea loc doar în cazul absenței unor obligații ale persoanei protejate față de terți. Dacă, după aplicarea măsurii, s-a constatat că persoana protejată are față de terți anumite obligații pe care, cunoscându-le, nu le-a adus la cunoștință organului abilitat, acestea i se stabilește un termen pentru stingerea obligațiilor. În cazul refuzului de a stingea obligațiile, persoanei i se aplică alte măsuri de protecție.

(6) Dacă persoana protejată a comis o infracțiune înainte de schimbarea identității, organul abilitat, la solicitarea instanței de judecată, asigură prezența acesteia și folosirea identității ei inițiale, iar instanța poate decide aplicarea modalităților speciale de audiere a persoanei în conformitate cu art.110 din Codul de procedură penală.

(7) Schimbarea înfățișării constă în efectuarea unor intervenții chirurgicale sau de alt gen, acceptate de persoana protejată, în scopul modificării unor părți vizibile ale corpului. Schimbarea înfățișării nu trebuie să afecteze convingerile culturale și religioase ale persoanei. Ea se va aplica doar în cazul în care celelalte măsuri vor fi considerate ineficiente și doar cu acordul expres al persoanei protejate.

8. Dreptul la protecție

Depunerea mărturiei împotriva traficantilor este un lucru riscant, care poate conduce la intimidare, amenințarea cu moarte, atingerea adusă integrității fizice etc. din partea traficantului. În cazurile în care victima se teme pentru viața sa, a familiei ei, a rudelor și are motive întemeiate să creadă că poate fi amenințată cu moartea, cu aplicarea violenței, cu distrugerea bunurilor sau cu orice alt act ilegal, poate cere dispunerea unei măsuri de protecție din partea organului de urmărire penală/instanță. Scopul măsurilor de protecție este de a proteja viața, sănătatea, demnitatea, onoarea, bunurile persoanei care solicită protecția, dar și de a contribui la identificarea traficantului, a depunerii mărturiilor împotriva acestuia fără teama de represalii. Pentru protecția victimei și a familiei sale, se pot dispune trei tipuri de măsuri: măsuri urgente, măsuri de protecție și măsuri de asistență. În funcție de gravitatea cazului și a pericolului care planează asupra vieții/sănătății/bunurilor victimei, se poate dispune o singură măsură sau mai multe măsuri în același timp. Victima își va da acordul cu privire la măsurile aplicate și va putea renunța la ele, atunci când măsurile contravin convingerilor sale religioase sau morale. În momentul în care victima este de acord să fie protejată, semnează un acord de protecție, care stabilește niște obligații pentru victimă.

Victima:

- va oferi toate informațiile pe care le deține organului de urmărire penală/instanței;
- va respecta măsurile de protecție, îndeplinindu-le cu strictețe;
- nu va divulga date privind măsurile de protecție;
- nu va comite nici o acțiune care ar putea afecta realizarea măsurilor de protecție;
- nu va comunica cu anumite persoane, decât cu permisiunea organului de urmărire penală;
- va comunica organului de urmărire penală orice schimbare din viața personală sau apariția unor situații care ar putea afecta realizarea programului de protecție.

Mai jos, vom enumera care sunt aceste măsuri de protecție. Victima însăși poate propune aplicarea unei anumite măsuri, care ar face-o să se simtă în siguranță.

Măsuri urgente:

- asigurarea pazei personale, pazei locuinței, a reședinței ori a bunurilor;
- interceptarea comunicărilor victimei;
- supravegherea prin intermediul mijloacelor audio/video;
- plasarea temporară într-un loc sigur;
- protejarea deplasării sau limitarea deplasării;
- punerea la dispoziția victimei a mijloacelor speciale active și pasive de protecție personală.

Măsuri de protecție:

- protecția datelor de identitate;
- audierea cu aplicarea unor modalități speciale;
- schimbarea domiciliului sau locului de muncă ori de studii;
- schimbarea identității, schimbarea înfățișării;
- instalarea unui sistem de alarmă la locuință sau reședință;
- schimbarea numărului de telefon;
- asigurarea protecției bunurilor.

Măsuri de asistență

- integrarea în alt mediu social;
- recalificarea profesională;
- asigurarea unui venit decent până la găsirea unui loc de muncă;
- asistența la obținerea unei noi profesii;
- asistența medicală;
- asistența juridică;
- asistența psihologică și socială.

Măsurile de protecție pot înceta la cererea victimei; dacă aceasta refuză să depună mărturie în cadrul procesului penal sau depune o mărturie falsă; dacă victima nu respectă obligațiile stabilite prin acordul de protecție sau dacă victima nu mai este în pericol.

Protecția persoanei participante la procesul penal este obligația fiecărui stat. Orice măsură de protecție se aplică în mod gratuit din contul bugetului de stat.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 11. Atribuțiile organelor de drept în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane

- 1) Ministerul Afacerilor Interne și subdiviziunile lui centrale și teritoriale:

- b) asigură, la cerere, protecția fizică a victimei traficului de ființe umane pe perioada procesului penal, îi acordă altă protecție și asistență conform prezentei legi, altor acte normative în domeniu.

Articolul 23. Garanțiile de stat acordate victimelor traficului de ființe umane

- 1) Instanțele judecătorești și organele de urmărire penală aplică în privința victimelor traficului de ființe umane măsurile de asigurare a securității fizice și a drepturilor prevăzute de Codul de procedură penală și de Legea privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal.

Legea 105 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, 2008

Articolul 7. Atribuțiile organului de urmărire penală

(1) În efectuarea urmăririi penale, organul de urmărire penală este abilitat cu atribuția de a aplica din oficiu măsurile urgente sau măsurile de asistență prevăzute în prezenta lege, cu informarea imediată sau în cel mult 24 de ore a procurorului și a organului abilitat.

(2) În cazul în care constată necesitatea aplicării măsurilor de protecție, organul de urmărire penală propune procurorului emiterea unei hotărâri privind aplicarea măsurilor respective.

Articolul 8. Atribuțiile procurorului

(1) Procurorul care conduce urmărirea penală și procurorul ierarhic superior sunt abilitați cu atribuția de a aplica din oficiu măsurile urgente sau măsurile de asistență prevăzute în prezenta lege, cu informarea imediată sau în cel mult 24 de ore a organului abilitat.

(2) La propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, procurorul care conduce urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior emite o hotărâre privind aplicarea măsurilor de protecție în condițiile art.215 din Codul de procedură penală.

Articolul 11. Drepturile persoanei protejate

Persoana protejată are dreptul:

- a) să solicite protecție în cazul în care există temeieri rezonabile de a considera că ea însăși ori membrii ei de familie sunt sau pot fi amenințați cu moartea, cu aplicarea violenței, cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor ori cu alte acte ilegale;
- b) să propună reprezentantului organului abilitat aplicarea unei anumite măsuri de protecție;
- c) să refuze aplicarea unei măsuri de protecție în cazul în care aceasta contravine convingerilor sale morale și religioase sau normelor de etică;
- d) să semneze acordul de protecție;
- e) să fie informată cu privire la toate măsurile de protecție care îi pot fi aplicate și cu privire la drepturile și obligațiile sale.

Articolul 12. Obligațiile persoanei protejate

- (1) Persoana protejată este obligată:

- a) să furnizeze informațiile pe care le deține prin depunere a declarațiilor sau sesizărilor la organele de urmărire ori a declarațiilor în instanță de judecată;
- b) să se conformeze măsurilor de protecție prevăzute în programul de protecție, îndeplinindu-le cu strictețe;
- c) să nu divulge datele privind măsurile de protecție, alte date referitoare la programul de protecție menționate în acordul de protecție;
- d) să se abțină de la orice acțiune care ar putea pune în pericol realizarea programului de protecție, inclusiv să nu comunice cu anumite persoane fără permisiunea organului abilitat;
- e) să informeze organul abilitat despre orice schimbare apărută în viața personală, precum și despre apariția unor circumstanțe care ar putea pune în pericol realizarea programului de protecție.

(2) În funcție de caz, în acordul de protecție pot fi incluse, de comunul acord al părților, și alte obligații ale participantului la program, respectându-se proporționalitatea cu necesitățile situației.

Articolul 13. Măsurile urgente

(1) Organul de urmărire penală sau administrația locului de detenție poate lua măsuri urgente față de participantul la procesul penal aflat în stare de pericol, care necesită măsuri imediate de asigurare a securității.

(2) În cazul aplicării măsurilor urgente, se informează, imediat sau în cel mult 24 de ore de la emiterea deciziei, procurorul care conduce urmărirea penală sau, după caz, procurorul care efectuează controlul asupra respectării legislației în locul de detenție.

(3) Măsurile urgente aplicate, în privința persoanei protejate, de organul de urmărire penală constau în:

- a) asigurarea pazei personale, pazei locuinței, a reședinței ori a bunurilor;
- b) interceptarea comunicărilor ei în condițiile Codului de procedură penală;
- c) supravegherea prin intermediul mijloacelor audio/video în condițiile Codului de procedură penală;
- d) plasarea temporară într-un loc sigur;
- e) protejarea deplasării sau limitarea deplasării;
- f) eliberarea mijloacelor speciale active și pasive de protecție personală;
- g) instalarea tehnicii speciale de semnalizare în locul de detenție

(4) Măsurile urgente aplicate, în privința persoanei protejate, de administrația locului de detenție constau în:

- a) plasarea într-un loc, special amenajat în acest scop;
- b) transferul la un alt loc de detenție;
- c) transportarea cu aplicarea unor măsuri mai riguroase de protecție.

(5) În funcție de caz, organul care aplică măsurile urgente poate stabili termenul lor de acțiune.

(6) Măsurile urgente pot fi aplicate singure sau cumulativ, inclusiv cu măsurile de asistență.

Articolul 14. Măsurile de protecție

(1) În cadrul procesului penal pot fi aplicate, în privința persoanei protejate, următoarele măsuri de protecție:

- a) protecția datelor de identitate;
- b) audierea cu aplicarea unor modalități speciale
- c) schimbarea domiciliului sau locului de muncă ori de studii;
- d) schimbarea identității, schimbarea înfățișării;
- e) instalarea unui sistem de alarmă la locuință sau reședință;
- f) schimbarea numărului de telefon;
- g) asigurarea protecției bunurilor.

(2) Măsurile de protecție pot fi aplicate singure sau cumulativ, inclusiv cu măsurile urgente și/sau cu măsurile de asistență.

Articolul 15. Protecția datelor de identitate ale persoanei protejate

(1) Protecția datelor de identitate ale persoanei protejate se asigură prin nedivulgarea informației referitoare la ea.

(2) În decizia de aplicare a măsurilor respective de protecție și în acordul de protecție se precizează proporția de nedivulgare a datelor de identitate, precum și, după caz, perioada de aplicare a măsurilor.

Articolul 22. Măsurile de asistență

În acordul de protecție pot fi incluse și alte măsuri de asistență, cum ar fi:

- a) integrarea în alt mediu social;
- b) recalificarea profesională;
- c) asigurarea unui venit decent până la găsirea unui loc de muncă;
- d) asistența la obținerea unei noi profesii;
- e) asistența medicală;
- f) asistența juridică;
- g) asistența psihologică și socială.

Articolul 29. Încetarea programului de protecție

(1) Programul de protecție încetează în una din următoarele situații:

- a) persoana protejată depune cerere scrisă;
- b) persoana refuză să depună mărturie în cursul procesului penal;
- c) persoana depune mărturie falsă în cursul procesului penal, fapt confirmat printr-o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare pentru depunere de mărturii false;
- d) persoana protejată nu respectă obligațiile stabilite prin acordul de protecție;
- e) au dispărut circumstanțele care au determinat includerea persoanei în programul de protecție;
- f) persoana protejată a decedat.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1), programul de protecție încetează printr-o hotărâre a procurorului sau a instanței de judecată.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit.a), d) și f), programul de protecție poate înceta prin decizie a șefului organului abilitat.

(4) Imediat sau în cel mult 3 zile după adoptarea hotărârii de încetare a programului, procurorul sau instanța de judecată comunică organului abilitat acest fapt. În situația prevăzută la alin.(1) lit.f), aplicarea programului în privința membrilor de familie poate continua în funcție de circumstanțele cauzei.

Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, 2003

Articolul 215. Obligația organului de urmărire penală și a instanței de judecată de a lua măsuri pentru asigurarea securității participanților la proces și a altor persoane

(1) Dacă există temeiuri suficiente de a considera că partea vătămată, martorul sau alte persoane participante la proces, precum și membrii familiei acestora ori rudele apropiate pot fi sau sunt amenințate cu moartea, cu aplicarea violenței, cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor ori cu alte acte ilegale, organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să ia măsurile prevăzute de legislație pentru ocrotirea vieții, sănătății, onoarei, demnității și bunurilor acestor persoane, precum și pentru identificarea vinovaților și tragerea lor la răspundere.

(2) Cererea privind protecția persoanelor menționate la alin.(1) se înaintează și se soluționează de către organul de urmărire penală sau instanță în mod confidențial. Hotărârea cu privire la asigurarea protecției de stat se remite imediat organului abilitat cu asemenea atribuții prin Legea privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal.⁵

⁵ Legea 105 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal (2008)

9. Dreptul la repararea prejudiciului în condițiile legii

În procesul de traficare victimele suferă prejudicii, atât de ordin material (pierderi financiare și bănești: neplata salariilor, a cheltuielilor medicale, de înmormântare, de spitalizare, de schimbare a reședinței, pierderea unor venituri viitoare, pierderi de bunuri materiale etc.)⁶, cât și de ordin moral (suferințe și traume psihice și morale, pierderea reputației, durere și suferință fizică, pierderea locului în societate și a celor apropiați)⁷. Repararea prejudiciilor suferite are ca scop remedierea suferințelor de ordin moral și material ale victimei, asigurarea accesului la justiție, ajutarea victimei de a recăpăta încrederea în forțele proprii, dar și pedepsirea traficantului pentru infracțiunea comisă.

În acțiunea de reparare a prejudiciului, victima traficului de ființe umane are dreptul să beneficieze de asistență legală și să fie reprezentată în instanță.

Instanța de judecată va fi cea care va stabili caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice suferite și va determina mărimea compensației.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 23. Garanțiile de stat acordate victimelor traficului de ființe umane

2) Victimele traficului de ființe umane au dreptul la reparația prejudiciului în condițiile legii.

Codul Civil al Republicii Moldova, 2002

Articolul 14. Repararea prejudiciilor

(1) Persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

(2) Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

(3) Dacă cel care a lezat o persoană într-un drept al ei obține ca urmare venituri, persoana lezată este în drept să ceară, pe lângă reparația prejudiciilor, partea din venit rămasă după reparație.

⁶ Marjan Wijers, 2008, Manual pentru polițiști, procurori și judecători.

Apărarea drepturilor victimelor, în cursul procesului penal și ulterior acestuia, pag. 39

⁷ ibidem

Articolul 1420. Reparația prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces

(1) Plata despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces se efectuează în rate lunare.
(2) Compensarea cheltuielilor ce vor fi suportate din cauza vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății poate fi stabilită cu anticipație, în baza avizului organului medical abilitat, inclusiv pentru achitarea prealabilă a serviciilor și bunurilor necesare, ca foaie la sanatoriu, bilete de călătorie, mijloace speciale de transport etc.

(3) La cererea persoanei îndreptățite de a primi despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces, instanța de judecată poate stabili, dacă există motive întemeiate, ținând cont de posibilitățile persoanei responsabile, achitarea despăgubirilor în formă de plată unică pentru o perioadă de cel mult 3 ani.

(4) În caz de lichidare a persoanei juridice răspunzătoare pentru prejudiciul cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces, sumele respective sunt capitalizate potrivit legii.

Articolul 1421. Schimbarea cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății sau prin deces

(1) Dacă, din cauza vătămării integrității corporale sau a altei vătămări a sănătății, capacitatea de muncă a scăzut ulterior față de capacitatea pe care persoana vătămată a avut-o în momentul când i s-a atribuit despăgubirea, ea are dreptul să ceară un spor corespunzător al cuantumului despăgubirii.

(2) Persoana obligată să plătească despăgubirea prevăzută la alin.(1) are dreptul să ceară reducerea ei corespunzătoare în cazul în care capacitatea de muncă a persoanei vătămate a crescut față de capacitatea din momentul atribuirii despăgubirii.

(3) Sumele datorate pentru repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces vor fi indexate conform legii.

Articolul 1422. Reparația prejudiciului moral

(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Articolul 1423. Mărimea compensației pentru prejudiciu moral

(1) Mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Articolul 1424. Termenul de prescripție

(1) Acțiunea în reparare a prejudiciului se prescrie în termen de 3 ani începând cu momentul în care persoana vătămată a cunoscut sau trebuia să cunoască existența prejudiciului și persoana obligată să-l repare.

(2) În cazul în care persoana obligată să repare prejudiciul și persoana prejudiciată negociază asupra prejudiciului care urmează să fie reparat, cursul prescripției se suspendă până când una din părți nu va renunța la negociere.

(3) În cazul în care persoana obligată să repare prejudiciul a dobândit ceva, în urma faptei ilicite, din contul persoanei prejudiciate, prima este obligată, chiar și după expirarea termenului de prescripție, să restituie, în conformitate cu normele privind îmbogățirea fără justă cauză, ceea ce a dobândit.

10. Eliberarea de răspundere a victimei traficului de ființe umane (clauza de impunitate)

Victima traficului de ființe umane nu va fi trasă la răspundere penală, contravențională sau civilă pentru acțiunile pe care le-a săvârșit în legătură cu statutul ei de victimă. Adesea, victimele sunt forțate de circumstanțe să comită fapte ilicite, care fie în statul de destinație sau în statul de origine sunt pedepsibile. Aceste fapte se referă, de obicei, la trecerea ilegală a frontierei, la utilizarea actelor false, practicarea prostituției, a cerșitului. Acest articol a fost introdus în legislația națională pentru a încuraja victimele să acceseze sistemul judiciar și serviciile de asistență socială. O altă rațiune a includerii acestui articol în legislație este faptul că incriminarea și tragerea la răspundere pentru faptele comise în legătură cu statutul de victimă ar victimiza din nou persoana traficată.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 32. Absolvirea victimei traficului de ființe umane de răspundere pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu acest statut

Victima traficului de ființe umane este absolvită, în condițiile legislației în vigoare, de răspundere penală, contravențională sau civilă pentru acțiunile pe care le-a săvârșit în legătură cu statutul de victimă dacă aceste acțiuni cad sub incidența Codului penal, Codului cu privire la contravențiile administrative sau a Codului civil.

11. Dreptul de a cere interzicerea presei și a publicului în sala de judecată

Victima are dreptul de a solicita ca ședințele de judecată să fie închise, iar publicul și presa să nu fie admise. Aceasta înseamnă ca audierile în cazurile de trafic să se țină cu ușile închise, indiferent dacă victima este o persoană adultă sau minoră. Rațiunea acestei măsuri constă în protecția vieții private a victimei, mai ales atunci când a fost exploatată sexual. Măsura va fi dispusă de către judecător, prin încheiere motivată.

Articolul 18. Publicitatea ședinței de judecată

(1) În toate instanțele judecătorești ședințele sunt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

(2) Accesul în sala de ședință poate fi interzis presei sau publicului, prin încheiere motivată, pe parcursul întregului proces sau al unei părți din proces, în interesul respectării moralității, ordinii publice sau securității naționale, când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților în proces o cer, sau în măsura considerată strict necesară de către instanță când, datorită unor împrejurări speciale, publicitatea ar putea să prejudicieze interesele justiției.

(2¹) În procesul în care un minor este victimă sau martor, instanța de judecată va asculta declarațiile acestuia într-o ședință închisă.

12. Dreptul de a nu colabora cu organul de urmărire penală

Victimele traficului de ființe umane pot refuza cooperarea cu poliția pentru tragerea la răspundere a traficantului. În multe cazuri, această decizie este luată ca urmare a fricii de a suferi amenințări din partea traficantului, de a fi expusă public și de a retrăi experiența și trauma traficului. Refuzul de a colabora cu organele de poliție este un drept al persoanei traficate și nu va influența unele drepturi acordate acesteia, cum ar fi dreptul la asistență și protecție.

Legea nr. 241-XVI, privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005

Articolul 20. Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane

4) Acordarea serviciilor de protecție și asistență nu este condiționată de dorința victimelor de a face declarații și de a participa la procesul de urmărire a traficantilor.

BIBLIOGRAFIE:

- (1) Declarația Universală a Drepturilor Omului
- (2) Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 29 privind munca forțată sau obligatorie (1930)
- (3) Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 105 Convenție privind abolirea muncii forțate (1957)
- (4) Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor (2000)
- (5) Constituția Republicii Moldova
- (6) Codul Penal al Republicii Moldova, 2002
- (7) Codul Civil al Republicii Moldova, 2002
- (8) Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, 2003
- (9) Legea nr.241-XVI privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, 2005
- (10) Legea nr. 242 cu privire la taxele consulare, 2010
- (11) Hotărârea nr. 1362 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, 2006
- (12) Hotărârea nr. 948 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor și adulților – victime ale traficului de ființe umane, traficului ilegal de migranți, precum și a copiilor neînsoțiți, 2008
- (13) Legea 105 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, 2008
- (14) ILO, 2005, O alianță globală împotriva muncii forțate
- (15) Marjan Wijers, 2008, Manual pentru polițiști, procurori și judecători. Apărarea drepturilor victimelor în cursul procesului penal și ulterior acestuia,
- (16) Mihaela Vidaicu, Igor Dolea, 2009, Combaterea traficului de ființe umane (drept material și drept procesual), http://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Combating_Trafficking_-_Moldova.pdf
- (17) UNODC, 2009, Working Group on Trafficking in Persons Vienna, Compensation of victims of trafficking in persons, National Approaches to Compensation of Victims of Trafficking in Persons, http://www.unodc.org/documents/treaties/organized_crime/COP5/CTOC_COP_WG4_2010_CRP1/CTOC_COP_WG4_2010_CRP1_E.pdf
- (18) UNODC, 2009, Working Group on Trafficking in Persons Vienna, Non-punishment and non-prosecution of victims of trafficking in persons: administrative and judicial approaches to offences committed in the process of such trafficking, http://www.unodc.org/documents/treaties/organized_crime/2010_CTOC_COP_WG4/WG4_2010_4_E.pdf

**Centrul de Prevenire a Traficului
de Ființe Umane**

Str. București 68, of. 306
MD-2012, Chișinău, Moldova
Tel.: + 373 22 54 65 44
Fax: + 373 22 54 65 43